

Sosiaali- ja terveysministeriölle

STM/1856/2018

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lapin yliopiston ylioppilaskunnalle (LYY) opiskeluterveydenhuollon järjestäminen ja sen tuottaminen on yksi opiskelijoiden edunvalvonnan kärjistä ja tämän vuoksi lausumme kunnioittavasti seuraavaa lakiluonnoksesta koskien korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuoltoa:

Kela palvelunjärjestäjänä ja YTHS palveluntuottajana

LYY pitää Kansaneläkelaitosta (Kela) opiskelijoiden terveydenhuollon järjestäjänä hyvänä ja oikeana tahona. Kela, valtion tason palvelunjärjestäjänä tuo opiskelijoiden terveydenhuoltoon toivon mukaan pitkäjänteisyyttä ja vakautta. Olisimme halunneet terveydenhoitomaksujen kerääjätahona jatkossakin toimivan ylioppilas- ja opiskelijakunnat, mutta ymmärrämme maksun luonteen muuttuessa veroluonteiseksi, kerääjätahon olevan myös valtion tasoinen toimija. Kela on täten luontainen maksunkerääjätaho, sillä Kela on muun muassa opiskelijoiden toimeentulon (opintoraha ja yleinen asumistuki) maksajana opiskelijaelämän asiantuntija.

LYY näkee Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön (YTHS) erinomaisena opiskelijoiden terveyden- ja sairaanhoidon asiantuntijana. YTHS:n säilyminen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistustyössä on ollut LYYlle tärkeä asia. LYY pitää palvelun laajentumista ammattikorkeakoulun opiskelijoille luonnollisena ja hyvänä uudistuksena, mikä saattaa korkeakouluopiskelijat yhdenvertaiseen asemaan opiskeluterveydenhuollossa.

LYY haluaa kuitenkin korostaa, että YTHS:n laajentumisen yhteydessä on tärkeää myös huomioida alueellinen yhdenvertaisuus. YTHS-palvelut on taattava laadukkaina kaikille korkeakouluopiskelijoille maantieteellisestä tai muista lähtökohdista riippumatta. Alueelliseen yhdenvertaisuuteen, palvelua järjestettäessä sekä tuottaessa, haluamme Kelan ja YTHS:n erityisesti kiinnittävän huomioita.

Terveydenhoitomaksu ja sen kuittaaminen

LYY pitää esitettyä 75 euron suuruista terveydenhoitomaksua merkittävän suuruisena opiskelijoille. Erityisesti niille opiskelijoille, jotka elävät pelkästään opintotuen opintorahan osuuden varassa. Maksun muuttamista lukukausikohtaiseksi (lakiluonnoksen 25 §), ja siten kahdessa osassa maksettavaksi, pidämme maksun nousun yhteydessä perusteltuna.

Opiskeluterveydenhuollon lakiluonnoksen 28 §:n mukaan opiskelijoilta voisi kuitata terveydenhoitomaksun opintotukilain (65/1994) mukaisesti maksettavasta opintorahasta ilman opiskelijan suostumusta. LYY näkee pykälän muotoilun ongelmallisena, erityisesti asiaa tarkisteltaessa eettisistä näkökulmista.

Opiskelijoiden tulisi voida päättää omasta taloudestaan mahdollisimman itsenäisesti, mitä tämä lakiluonnoksen pykälä ei tue. Lisäksi näemme, että pykälä asettaa muotoilullaan erityisesti juuri opintorahan sellaiseksi sosiaalituen muodoksi, josta voidaan kuitata maksuosuus ilman tuen saajan suostumusta. Tämä muotoilu aiheuttaa viimeaikaisten lukuisten opintotukilain muutoksien ohella huolta opintorahan painoarvosta Kelan

ja valtion ”toimeentulopakissa”. Opintoraha ja yleinen asumistuki kuitenkin ovat lukuisten opiskelijoiden ainoa tulonlähde opintojen aikana.

Kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden terveydenhuolto

YTHS on ollut myös kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden terveyden- ja sairaanhoidon johtava asiantuntija. YTHS on kehittänyt viestintäänsä viime vuosina vaihto-opiskelijat kohtaavaan suuntaan. YTHS-lain muutoksessa vaihto-opiskelijat kuitenkin ovat jäämässä YTHS:n palvelupiiriin ulkopuolelle.

LYY näkeekin erittäin tärkeänä, että maakunnat huomioivat painokkaasti vaihto-opiskelijoiden terveydenhuollon järjestämisen heti maakunnan ja uusien sote-keskuksien toiminnan alkaessa. Erityisesti maakunnilta se vaatii panostamista kansainväliset opiskelijat huomioivaan viestintään ja monikielisiin palveluihin.

Lopuksi: Opiskeluterveydenhuollosta yleisesti

LYY kiittää siitä, että YTHS:n rooli säilyy sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa korkeakouluopiskelijoiden terveydenhuollon palveluiden tuottajana. Hallituksen esitys opiskeluterveydenhuollon laiksi on pääosin hyvä ja perusteltu. Pidämme hyvänä palvelun laajentumista myös ammattikorkeakoulun opiskelijoille. Mielestämme on tärkeää turvata kaikille opiskelijoille laadukas ja välitön terveyden- ja sairaanhoito. YTHS:n laajentuessa koko korkeakoulukenttää koskevaksi on syytä kiinnittää erityinen huomio palvelun yhdenvertaiseen pääsyyn alueesta riippumatta. Lisäksi kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden tulevaisuuden terveydenhuolto on maakuntien turvattava YTHS:n lakimuutoksen tullessa voimaan.

Kela palvelunjärjestäjänä mielestämme turvaa korkeakouluopiskelijoiden terveydenhuollon järjestämisen pitkäjänteisesti katsoen. Tulevaisuuden visioita pohdittaessa olisi hyvä miettiä sitä, että voisiko YTHS koskettaa jatkossa kaikkia opiskelijoita, aina toisesta asteesta lähtien. Pidämme tätä seuraavana luonnollisena askeleena, kun pohditaan elinikäisen oppimisen ja opiskelun kaariajattelua. Kaariajattelussa opiskelijan terveydenhuolto kun on erinomaisen tärkeässä asemassa.

Rovaniemellä 15.5.2018

Anni-Sofia Sihvo
hallituksen puheenjohtaja

Joonas Kivioja
pääsihteeri vs.

Lisätietoja: edunvalvonta-asiantuntija Antti Eteläaho, edunvalvonta@lyy.fi, 045 138 4190